

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

De S. Do[m]nolo episcopo Cenomanensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

leuitate pondus ingens cum summa latitia ad propriam ecclesiam reduxerunt. In qua per venerandam virginis & martyris Dympnæ merita quotidie innumerabilia coruscant miracula.

Postea verò nobiliores & ditiores incolæ Ghelenses in vnum congregati, thecam Cap. 10. ex auro & argento ac lapidibus preciosis conficiendam curarunt, in qua corpus venerabilis virginis reponeretur. Itaque episcopus Cameracensis cum Clero & caterua populorum, & cum nobilibus personis vtriusque sexus atque cum immenso vulgi comitatu sacrum corpus sanctæ Dympnæ de tumba lapidea in thecam illam, ex auro & argento fabricatam transtulit. Cum autem aperiret tumbam episcopus, inuentus est in ea lapis ruber, iacens super pectus venerandæ virginis, in quo scriptum erat, Dym-pna: Per quem lapidem, ab Angelis Dei pectori sanctissimæ virginis impositum, eius martirium designatur. Prædicta autem corporis venerandæ virginis translatio facta est decimaquinta die Maij, quo eius festum celebratur. Decollata verò fuit eiusdem mensis die tricesimo. Et quoniam diuersa conscripta miracula, omni admiratione digna, quæ Dominus noster Iesus Christus per hanc gloriosam virginem & martyrem sponsamque suam dignatus est mundo ostendere, longum esset enarrare, breuitatis causa omituntur. Certè obsessi à dæmonibus, quotidie per eam liberantur, cum ad eius venerabile templum in Ghele afferuntur, vbi mortem perpeffa est, & corpore requiescit. Porrò suis deuotis cultoribus alia infinita impetrat beneficia apud Dominum nostrum Iesum Christum, qui cum patre & spiritu sancto viuunt & regnat in secula sempiterna, Amen. Multa eius miracula.

VITA SANCTI DOMNOLI EPISCOPI CE-
NOMANENSIS, HADVINI PRÆSVLIS IVSSU CON-
*scripta à quodam beatissimi Domnoli familiari amico. Stylum nonnihil
emendauit F. Laurentius Surius, vbi visum est
expedire.*

PROLOGVS.

SANCTAE & indiuidæ Trinitatis freti auxilio, omniumque sancto-
rum precibus fulti, tum etiam præcedentium patrum incitati studijs,
denique reuerendissimi præsulis nostri Haduini hortatu confirmati,
beatissimi patroni nostri Domnoli, Cenomanicæ vrbis episcopi
vitam illustrem, multorum vtilitati profuturam, ipso nobis opitu-
ante, scribendam suscipimus. Non enim sumus nescij, veteribus id
studio fuisse, vt suæ ætatis egregios viros scriptorum suorum moni-
mentis ad posterorum notitiam transmitterent, eorum præclare dicta & facta aut lite-
ris consignarent, aut picturis exprimenda, aut æri insculpenda, vel marmoris spectato
opere representanda curarent. Putabant enim se operæ precium facturos, si qua in
ijs vel alijs vtilia, vel cognitione digna, vel ad imitationem præclara viderentur, ea
sua industria & labore posteris innotescerent: vt ita neque suo seculo alieni à stu-
dio religionis & pietatis, neque erga posteritatem parum officiosi censerentur.
Quòd si verò hoc plerique ex illis non modò in sanctos, sed etiam in quosdam alios
iplis charos homines declararunt: quanto magis nos sagaciter & accuratè sanctorum
res gestas inuestigare, atque ad aliorum quoque notitiam perferre debemus, vt eo-
rum prouocati exemplis, doctrinæque informari, ad ea nos semper intendamus, quæ
sint grata & accepta Deo? Cauendum certè nobis est, ne militum Christi fortia facta
& præclara trophæa, ea præsertim, quibus nostra ætate insignes & illustres fuere, si-
lentij carcere premamus: sed potiùs quantum ille dederit, qui est author omnis bo-
nit, qui ora mutorum aperit, & linguas infantium disertas facit, quæ possint succes-
sibus nostris esse vsui, ea vel mediocri stylo conscribamus. Etsi autem nos eiusmodi
operi impares esse non ignoramus, quippe quibus est ingenij, eloquentiæ & eru-
ditionis angusta supellex: at tamen satius fore arbitrati sumus vel exiliter dicere ea
paucis, quæ nouimus, quàm cum seruo pigro & desidio, pro retenta Domini pe-
cunia, in damnationis discrimen adduci. Quæ igitur ab illis egregiè perpetrata sunt,
nos licet indigni, saltem vteunque commemoremus. Neque enim id facimus no-
stra temeritate adducti, sed, vt iam antè dictum est, voluntate & mandato veneran-
di pon-

Sanctorum
historia ad
posterios
transmit-
tenda.

Sap. 10.

Matth. 23.

di pontificis nostri Haduini: qui nos beatissimi Domnoli Episcopi vitam iussit vel rudi exarare stylo. Cuius, tanquam urbis nostrae antistitis, iussioni libenter morem gerentes, eius sulti precibus, ad scribendum nos accingimus, suppliciter inuocantes beatissimi Domnoli habitorem Spiritum sanctum, ut qui illi gratiam largitus est miracula & admirandas patrandi virtutes, nobis copiam tribuat & facultatem eas enarrandi ad laudem & gloriam suam & fidelium aedificationem: ut facta eximij patroni nostri, si tamen id fieri potest, dictis exaequemus, qui cum eo in hac vitae mortalis peregrinatione plurimum conuersati sumus: quanquam sanè tantae eius virtutes sunt, ut eum pro dignitate laudare humana fragilitas nequaquam possit.

In vita S.
Hilarionis.

Cum sit autem aliud, teste Diuo Hieronymo, locis communibus laudare defunctum: aliud, defuncti proprias narrare virtutes: nos hoc opusculum ad bonorum exemplum ab illo tempore auspicabimur, quo nos glorioso aduentu suo illustrare, nobiscumque manere ex Dei prouidentia iussus est.

VITAE HISTORIA.

Maij 16.
ut habent
quædam
Martyrologia:
licet
obierit 1.
Decembris.

Gen. 12.

S. Domnolus
in Romam
orationis
causa.

Innocens
Cenomanorum
episcopus.

Cap. 2.
S. Domnolus
fit Cenomanorum
antistes.

Germanus
Episcopus
Parisiensis
magnus S.
Domnoli
amicus.
Matth. 18.

TAQVE beatissimus Domnolus, urbi Cenomanica à Deo destinatus episcopus, virtutum omnium floribus redimitus, in alia regione ex generosis parentibus, quod eius probi mores & nobilis conuersatio testabantur, est procreatus. Ut enim ex radice fructus proficiscitur, ita ex fructus sapore radicis natura intelligitur: & quemadmodum fructus arboris, etiam procū abiportetur, nō tamen amittit suauitatem, quam ex radice accepit: sic etiam hic facratissimus vir, vndeunque siue quibuscunque ex partibus ad nos aduenerit, sanctae nobilitatis suae dulcedinem nos celare non potuit. Et si verò apud nos in Episcopum consecratus non fuit, ad nos tamen in multorum salutem diuinitus est transmissus. Nam ad imitationem Abrahæ patriarchæ, cui à Deo dictum est: Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui, & veni in terram, quam monstrauero tibi: iam ordinatus alibi Episcopus, relicta patria & parentibus, cunctisque rebus, quas possidere videbatur, Romam profectus est, limina beatissimorum Apostolorum orationis gratia visitaturus. Vbi cum animi sui deuotioni fecisset satis, post longa itineris emensa spatia, Domino gubernante, ad Cenomanos appulit, quos propter obitum sui pontificis magno offendit animi mœrore affectos. Iampridem enim beatus Innocens ad Dominum migrarat, & laboris sui erat præmia consecutus: in eius verò locum necdum alius subrogatus fuit. Cum igitur hunc virum sanctissimū conspexissent, eumque iam episcopum ordinatum didicissent, tam proceres & principes, quam Clerus vniuersus & populus non solum vrbanus, sed etiam ruricola, diuino id instinctu agente, vno ore eademque animi sententia obnixè eum deprecabantur, vellet ipsos ipsorumque ciuitatem & patriam non inuitus gubernandam suscipere. Quauis autem ea in re valde se difficilem præberet, ad extremum tamen aliud agere non potuit, quam quod populus Deo inspirante postulauit.

Suscipit igitur, sed sanè inuitus & compulsus, episcopi ministerium cum multa humilitate, Dominoque cooperante, toto vitæ suæ tempore, non parùm illis, quibus præerat, contulit. Denique qualem se quantumque illic præstiterit, eius vitæ finis declarauit, in quo laus omnis tutò canitur. Erat verò hoc eius nobilitatis insigne, quòd Christo die ac nocte alacri & iucundo animo gratam exhibebat seruitutem. Neque tamen vel à generis nobilitate, vel ab operum sanctitate gloriolæ & laudis fumos captabat: sed præclara de se præbens virtutum exempla, intra se suos thesauros deposuit, & Dominum mundo corde complectens, pompam omnem mundi huius toto pectore contempnit. In conuersatione erat humilitate conspicuus, charitatis dulcedine feruens, castitatis splendore illustris, ieiuniorum pinguedini deditus. Disciplina verò caelesti ad se totum addixit, ut pontificale ministerium pro dignitate, & quidem pie & deuotè, sit executus. Porro autem socia charitate ac mutua beneuolentia coniunctus fuit Germano, sanctissimo Parisiorum antistiti: quem & creberrimè inuisere consueuit, & ab illo itidem non rarò visitatus est: cumque se inuicem diuinis inflammarent adhortationibus, subiectis populis tam verbis, quam exemplis haud vulgariter profuere. Non enim immemores erant illius Dominicæ sententiæ: Quòd si duo ex vobis

vobis consenserint super terram, de omni re, quamcunque petierint, fiet illis à patre meo. itemque illius: Vbi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.

Extruxit autem sanctus, Ecclesiæ amator deuotissimus monasterium quoddam in suburbio ciuitatis suæ, tum vt eius vrbs esset munimentum, tum vt posset Domino animas lucrificare: idque in honorem sanctorum martyrum Vincentij & Laurentij consecrauit. Ipsi autem consecrationi adesse voluit memoratum Germanum Episcopum, vt amborum solenni dedicatione ad maiorem populis deuotionem incitaretur. In eius verò consecratione de rebus ecclesiæ suæ multa testamento ei legauit atque confirmauit, permittente & fauente Chilperico Francorum rege, eiusque principibus, multis etiam id ei suggerentibus episcopis, in primis autem S. Germano, clero quoque populoque, vt id faceret, adhortante: quemadmodum in eius actis annotatum est. Subscripsit autem sua manu & approbavit beatus Germanus, pluresque alij episcopi. Porro in eadem ecclesia caput beati Vincentij martyris, & magnam craticulæ partem, in qua sanctus Laurentius affatus est, honorificè reposuit: monachos etiam sub cura & moderatione Leusi Abbatis, quem ipse præfecit, ad regulæ præscriptum illic degere, Dominoque seruire voluit. Tanto autem amore beatissimum Germanum episcopum compledebatur, vt in eapisa sanctorum Vincentij & Laurentij martyrum ecclesia, sepulturæ locum ei præpararit: vbi tamen loca postea, ob certas quasdam causas, non S. Germanus, sed ipsemet dignè humatus est.

Cumque religionis monasticæ propositum mirificè complederetur, in ea cellula, in qua S. Iulianus, primus Cenomanorum episcopus corpore requiescit, iuxta monasterium Victorij, quod situm est ad flumen * Sartam, monasticum institutum, quod iam pridem illic florere coeperat, mirificè augmentauit, adeo vt quinquaginta ferè monachos illic regulariter degere voluerit, eaque, quæ ad victum pertinent tam illorum, quam peregrinorum & aduentantium, magnificè suppeditarit. Aliud quoque monasteriolum & xenodochium vltra * Sartam flumen in honorem beatissimæ matris Dei & virginis Mariæ sapienter ædificauit, atque suæ ecclesiæ rebus dotauit, accuratè constituens, vt illic pauperes & peregrini, egentesque omnes, qui intra urbem propter eius iugem custodiam admitti non possent, reciperentur. Porro monachos viginquatuor illic ad regulæ monasticæ præscriptum viuere voluit, qui & perpetim seruirent Deo, & aduentantes pauperes recrearent, atque hospites comiter & congruenter acciperent. Ijs autem monachis quendam è suis probatissimæ vitæ virum, Paduinum nomine, ecclesiæ beatorum martyrum Vincentij & Laurentij per id tempus Præpositum, Abbatem præfecit, locumque ipsum & sibi & successoribus suis subditum esse debere decreuit, adhibita etiam adiuratione & detestatione, vt hospitale eius vrbs, perpetuis temporibus in Pontificum ditioe esset.

Quanta autem apud nos degens vir sanctus corpus suum abstinentia affecerit, quam se perpetuis confecerit vigilijs, quam in præstandis elemosynis liberalis & profusus fuerit, solus ille ad plenum nouit, cui cognita sunt omnia: nec puto quenquam mortalium facile omnia explorare & indagare potuisse, quandoquidem eiusmodi ille clam potius, quam palam faciebat. Et vt paucis multa expediamus, qualis quantusque fuerit, quæ & quanta gesserit, non potest mortalis lingua explicare, quod supra hominem fuerit, quicquid ferè gestum est ab eo. Macerabat se & vigilijs & continua inedia, adeo vt etiam fortissimi iuuenes eius parsimoniam ferre non possent. Ita corpus suum redigebat in spiritus seruitutem, adeoque illud mortificabat, vt posset illud Apostolicum non immeritò illi accommodari: Vtuo autem iam non ego, viuio verò in me Christus. Cum equitaret in itinere, semper de Deo aut loquebatur, aut canebat. Cursum verò suum (sic enim loquitur author) id est, pensum precum Canoniarum per horas legitimas persoluens, reliquo diei tempore, quando opportunum videbatur, studium psallendi diuina eloquia, aut lectitandi, aut in preces incumbendi non omittebat. Ad mensam ipso accedente, mox aderat lector, recitans diuina eloquia: vt inter epulas, quibus caro fouebatur, spiritualibus alimonijs potius conuiuæ explerentur. Nullum omninò sibi tempus præterlabi sinebat, quo non aut prodesset alijs, aut ad suos profectus aliquid adijceret. Quòd si quis eius facta curiosius inquisierit, innumera magnarum virtutum miracula inueniet, è quibus nos vel pauca promemus.

Quodam die Dominico, cum peracto officio solenni ad mensam pransurus ex mo-

re accederet, allatamque aquam minister in eius manus infunderet, & lotis manibus malluuium abportaret, cæcus quidam, Siagrius nomine, ei venit obuiam, & aquam, quæ de manibus pontificis defluerat, sibi dari petijt, ea suos oculos abluturus. Minister id paruipendens, dedit ei aquam, vt petierat. Ea cæcus sp̄os perfudit oculos, & in Christi nomine, meritis S. Domnoli mox restituro visu latus abscessit. Quem quidem cæcum sæpius ego vidi, multique è socijs nostris: arque ab illo tum isthuc, tum plura alia sancti viri miracula didici. Perlata est autem huius rei fama ad multorum aures, & inuito pontifice longè lateque diffusa. Erat enim sanctissimus ille senex singulari præditus animi munditia & humilitate. Nec dubium, quin apud omnipotentis Dei singularem misericordiam multum valeat humani cordis puritas & simplicitas, conuenienter illi sententiæ Saluatoris: Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.

Matth. 5.

Cap. 7.

Vir quidam nobilis genere & opibus prædiues, regiusque consiliarius, in villam ecclesiæ, cui vir Dei præerat, Tridentem vocabulo, sitam in Conditâ Diabentica, obstinato animo inuasit, eam sibi vendicans. Crebrò autem illum admonuit vir sanctus, vt à suis maleficijs resipisceret, & ad meliorem frugem se reciperet. Videns autem se nihil hac ratione proficere, ad precandum Dominum se contulit, vt res, pro expiandis peccatis olim à fidelibus ecclesiæ donatas, ipsi restitueret. Interim sacrilegus res Deo dicatarum occupator, diuina vltione in eum animaduertente, febre corripitur, eaque continenter laborat. Sed neque sic tamen res malè vsurpata reddere voluit, vt eius poena fieret cumulatio. Cùm autem ea febre dire afflictaretur, lecto decumbens, visus est sibi quadam nocte videre matrem Domini (cui res ab ipso vsurpata, vnaque beatis martyribus Geruasio & Protasio dicata erant) ferreo malleo ipsum in fronte percutientem. Mox igitur multo terrore correptus, ad S. Domnolum misit, qui eum rogarent, vt res ipsi ablatas cum scœnore reciperet: nec tamen potuit sanitate restitui, donec S. Domnolus ad eum veniret. Vbi autem ille aduenit, omnia in duplum restituit ecclesiæ ministris, & post dies paucos meritis & precibus beati viri salus ei reddita est, sed vulneris, eius fronti malleo impressi, quoad vixit, vestigia permansere. Quod idcirco factum est, vt ille suo exemplo à simili facinore alios absterret. Quas autem res ille duplicatas tum sancto viro restituit, eas ecclesia nostra hæcenus possidet.

Cap. 8.

Quodam Quadragesimæ tempore in cellam Anisolæ monasterij vir sanctus sese abdiderat, Domino in silentio & solitudine vacaturus. Ecce autem Francus quidam, nobilis genere, regi valde familiaris, quandam eius ecclesiæ villam, Bonallam nomine, in Pago Stradinsæ sita ad se rapuit. Vbi Paschalis solennitas præterijt, eam iniquitatem vir Dei molestè ferens, dolensque se viuente suam ecclesiam nudari facultatibus suis, duos diaconos misit ad Francum illum sacrilegum & mirè iam obstinatum: sed diaconi nullum ab eo, quale vellent, retulere responsum. Tum verò sanctus vir, corde compunctus, animo intrepidus, eò se contulit, vt res suæ fidei creditas recuperaret, fretus auxilio præparentis Dei. Cùm igitur die quodam Francus ille solennes celebraret epulas in villa per sacrilegium ablata, haberetque apud se parentes & amicos, nunciatum est ei præforibus adesse sanctum episcopum, resque ipsi à Domino commendatas repetere. Id vt audiuit ille, valde animo commotus, iussit eum à tota villa profusus excludi & eijci. At Episcopus non recalcitrans, quemadmodum Apostolus monet, dedit locum iræ: sed ita vltio diuina in sacrilegum excitata est.

Rom. 12.

Cap. 9.

Horrenda mors bona ecclesiasticæ vsurpantis.

Multis ecclesijs res ablatæ redduntur.

Cap. 10.

Cùm enim nocte illa iuxta morem sanctus Episcopus in oratione persisteret, sacrilegum virum inuasit febris, quæ infelicem animam altero manè extorsit ab illo: sicque miserrimè excedens è vita, absq; luctu & sine precibus in biuio sepultus est. Et quidem dignus erat tali morte, qui sanctum virum ausus fuit contristare. & oblationes fidelium resque Deo dicatas sibi vendicare. Factum est hoc meritis beati antistitis, vt ceteri ab huiusmodi maleficio absterreantur, ne similia ipsis accidant. Cùm sic autem ille perisset, multis ecclesijs res ipsarum restituta sunt, quas tyranni iam pridem per temeritatem inuaseraut. Nam timore perculsi, non fuerunt ausi retinere illas: atque ita vnus horrida damnatio multis profuit ad resipiscentiam, reddiditque poenitentia emendatos. Sic nimirum omnipotens Deus per fidelem seruum suum suas restaurauit ecclesias, multique serui Dei ingentes Domino laudes & grates egere, iucundis vocibus cantantes: Adiutor & protector factus est nobis Dominus in salutem.

Puerulus quidam, Rainarius nomine, à parentibus oblatu est sancto viro. Is puer & cæcus

& cæcus & surdus & mutus & claudus erat. Vnxit autem eum vir Dei oleo benedicto, & crucis signo eum communiuit, & totus reualuit. Clericus quidam Oximensis, Eleutherius nomine, videns tot admiranda fieri à sancto viro, obtulit ei filium suum, quem diuturna febris vehementer afflictabat. Misericordia motus vir Dei, aquam iussit adferri, allatam, cum prius Christi nomen inuocasset, & eam cruce consignasset, puero bibendam obtulit. Bibit ille, & Christo propitio, meritis episcopi continuo sanus effectus est.

Vir quidam Andegauensis, Stritius nomine, in maxilla mirè cruciatur ex pustula magna. Occurrit sancto episcopo, petijt tanto malo medicinam: saliuam suam pustulam tetigit vir sanctus, & homo curatus est. Quodam die in villa nostræ ecclesiæ, quam Baladonem vocant, sancto Episcopo pontificale exequenti ministerium Magnarius quidam oblatu est, qui die Dominico intra ipsius villæ fines ab opere se non abstinens, Deo vlciscente, luminibus orbatus fuerat. Vir sanctus sacrosanctam inuocans Trinitatem, expresso signo Crucis, cecitatem depulit, visum reformauit, monuitq; hominem, ne quicquam eiusmodi deinceps admitteret.

Exijt quandoque vir beatus extra urbem nostram, audiuitque damnatorum voces è carcere. Misit itaque ministrum suum ad custodem carceris, qui ei diceret, ut vincos illos absolutos pateretur abire. Respondit custos, non se id ausum esse, ne ipse cogere- tur in illorum locum succedere. Tum vir Dei cum lachrymis rogauit Dominum pro illis: & ecce die tertio sua sponte patefcit carcer, exeuntque qui illic detinebantur, & ad nostram ecclesiam sese conferunt. Clericus quidam, Ragnoinus nomine, venit ad sanctum pontificem, rogans ut sacerdotio initiaretur. Percotatus est autem ex illo vir sanctus, num castè viueret, & à fœminis se seruaret incotaminatum. Illo cõstanter respondente, se hæcenus impolluto corpore Domino seruijsse, vir beatus ei & locum & tempus & mulierem, libidinis eius sociam, indicauit. Cernens clericus, se latere hominem Dei non posse, propria conuictus conscientia, ad pedes eius procidit, & culpam suam confessus est. Id ubi ad aliorum notitiam peruenit, multi sacris initiandi, ab eius se conspectu subduxere, maleque sibi conscij, non fuere ausi sacros ordines ab illo petere, certo persuasum habentes, non eum latere etiam secreta cordium.

Est villa ecclesiæ nostræ, quam Crisiacum vocant. In ea cum esset vir Dei, adducti sunt ad eum duo demoniaci, rogabantq; cum parentes eorum, ut suis precibus illos sanaret. Sciscitabatur autem ex eis sanctus antistes, cur id ipsis accidisset, & per eorum ora respondebant immundi spiritus, se torqueri ab ipso, nec posse coram eo celare præstigijs suas. Rogabant autem eum, ut si ipsos inde vellet eijcere, saltem sineret migrare in porcos. Permisit hoc vir sanctus, & Crucis signo edito, profligauit illos, ita ut omnes adstantes laudarent Dominum, mirabilem in sanctis suis. Sunt verò etiam multi alij, à demonibus obsessi, ab eo liberati. Hac autem miraculorũ assiduitate fama eius vbique diuulgabatur, & iam quadam die reuertenti ab expeditis quibusdam negocijs, quæ ad populi, ipsius curæ commissi, utilitatem pertinerent, multa plebs ei occurrit, adducens ægros & malè affectos, diuersisque languoribus laborantes, qui omnes ab eo incolumes recessere. Etsi autè celebre esset nomen eius & sublimis gradus honoris, at tamen maior erat & insignior virtus eius. Seruiebat sine offensione ei, qui propè est omnibus inuocantibus eum in veritate, & qui voluntatem timentium se facit, & deprecationem eorum exaudit. Poteram quidem plura eius commemorare miracula, sed multa prætermisi, ne lectori fastidium parerem. Magna autem in eo virtus inerat & multa verborum vis ex eius ore promebatur, cum populis verbum Domini annunciarer. Vix quifquam tam ferreo visebatur pectore, quem eius conciones ad lachrymas non mouerent. Mirabantur auditores spiritales sermones eius, qui plerunque adeò humanum captum excedebant, ut ab angelo proferri viderentur.

In episcopatus functione ita se gessit, ut celebres maiores suos ipse celebriori viendi ratione etiam illustrarit: nec tamen vel ex generis splendore, vel pontificia dignitate eius animum vlla inflauit elatio. Spiritu pauper prius moribus egit pontificem, quàm ad pontificis gradum esset euectus. Collatus honor tantus eum meritis conspicuum non fecit, sed inuenit. Virtute instructus erat antè, quàm esset sacerdos: cum sacerdotio virtus pariter sua accepit incrementa. Tota eius in pontificatu vita talis fuit, quæ pontificis officium & verbo & exemplo præstaret: nec culpa vacare putauit, iudicioque diuino obnoxium se fore timuit, si qui sibi vni antè priuatus vixisset, iam episcopus non viueret vniuersis. Inde adeò factum est, ut ipse semper

Animarum
lucris studet

aliquid adijceret ad virtutes suas, & Dominus ad coronam. Cantans itaque Canticum graduum, in eam curam intentus fuit, ne ad illam supernam ciuitatem solus ascenderet, sed socios eò secum permultos adduceret. Atque in hac via seruus Dei simpliciter prudens & seueriter lenis, doctrinam vitam, mores comitate ac mansuetudine, zelum legis scientia commendauit. Vnde factum est, vt illius populi fauor & gratia principum, sermones verò illius non mediocri consecuta sit autoritas. Inter hæc autem ille humilis & sibi constans permanebat, aduersus ea omnia peruigil & circumspexit, quæ suffurari solent animi benè compositi puritatem. Eodem vultu & immoto pectore inter prospera & aduersa perdurabat. Cum Apostolo castigabat corpus suum, ieiunijs & multiuaria illud afflictione persequens, vnde & confirmari spiritus affluere, & caro carnis obliuisci. Addebat his etiam sacras vigilijs, quarum perpetui fuere comites & alti gemitus, & fecundarum gratia lachrymarum. Atque id genus studijs potiore noctis partem attribuens, in spiritu humilitatis & animo contrito pinguisimum Deo cremabat holocaustum. Si quid interdum minus fecisset, quam par esse putaret, idque negocijs secularibus impeditus, noctu supplebat. Nox secretis precibus & diuinæ contemplationi accommodatior, ad litandas eiusdemodi hostias viro Dei optatam adferebat opportunitatem & copiam: diem autem vel sacra concio, vel publica sibi vendicabat utilitas, ita tamen, vt & noctes & dies in eius expenderet obsequijs, qui & noctes & dies condidit.

Cap. 15.
Semper fecum in mensa pauperes habuit.

Nihil in eius actionibus cernebatur, quod ad Deum non pertineret: nihil in sermonibus eius ociosum percipiebatur. Ad altare rarò sine lachrymis, ad mensam nunquam sine lectore, nunquam sine conuiujs pauperibus accessit. Periculosè corpus pasci arbitrabatur, nisi pariter & Christum in eius membris pasceret, & ipse intus verbo Dei pasceretur. Qualis verò putandus est fuisse erga proximos, qui suarum iniuriarum immemor, etiam inimicorum iniurijs dolebat? Quem ille vnquam aut factò aut verbo læderet, qui etiam læsus vltro ignouit, nec iratus solem vidit occumbentem? Quid illa anima mansuetius, quæ nulli obesse, omnibus prodesse cupiens, charitatis & pacis erat domicilium? Multa animi deuotione opera benignitatis & misericordiæ proferebatur, studebatque adesse desolatis, egentes alere, vestire nudos, & si ipsa non posset, prompta animi beneuolentia omnibus ferre opem. Conuersans nonnunquam cum ijs, qui gloriantur in malitia, & sermones Domini proijciunt retrorsum, Christi bonus odor permansit, vnus idemque perseuerans siue cum eis, vt ad meliorem se frugem reciperent, blandiretur: siue cum obstinatos seuerius obiurgaret. Omnia ex charitate faciebat discipulus charitatis. Nihil illi cum peruersorum vitijs rei erat, præter odium & castigationem vitiorum: quæ & animo infestatus est, & pontificali auctoritate correxit. Bonos & obseruatores mandatorum Dei, sancto & sincero complectebatur affectu, mutuisque exhortationibus & profuit, & profecit.

Cap. 16.

Germano Parisiensi sanctissimo episcopo, vt iam antè dictum est, valde familiaris fuit, crebroque & inuisebatur ab illo, & ipse illum visitabat. In eorum colloquijs & actionibus nihil versabatur, nisi quod ad animarum ipsis commissarum salutem pertineret. Inuicem se Christi milites armabant, non ignorantes aduersarium nostrum diabolum circuire & querere quem deuoret: cui resistebant fortes in fide, veriti non se habituros pontificum merita, si de principe tenebrarum, de quo iam ipsi triumpharent, etiam alij per ipsos non triumpharent. Itaque viri illi misericordiæ sollicitè eò conuinebantur, vt quotidianas infestationes & insidias maligni hostis eliderent. Atque in hoc vterque totus erat, vt siue cum Martha sedulo ministrarent, siue cum Maria sederent ad pedes Iesu, regnum diaboli imminerent, & Dei ciuitatem auergerent. Quam

Monasterium in suburbio cur extruxerit.

etiam ob causam B. Domnolus ex eiusdem S. Germani consilio, in ciuitatis suæ suburbio monasterium construxit, in quo & illi, quos tempestas huius maris magni & spatiosi iactauerat, monastica tranquillitatis portum adepti, respirarent, & ipse certis temporibus solitudinis, quæ ex ministerio suscepto incumberebat, laborem, sanctæ contemplationis ocio & refrigerio releuaret. Et, vt supra quoque diximus, ei monasterio de ecclesiæ suæ possessionibus quasdam donauit, nihil se fecisse existimans, nisi illis, quibus domum orationis construxerat, etiam vitæ degendæ res necessarias assignaret.

Cap. 17.

Obdormit in Domino

Porro autem militiæ certamine iam peracto, & impendente resolutionis eius tempore, coepit vir pius morbo labore, nec tamen os eius morbi vis à laudando Deo potuit cohibere. Conuocans autem discipulos suos, diem & horam obitus sui illis prædixit in-

xit imminere, docuitq; eos, quemadmodum antiqui hostis insidias cauerent, & à malo se abstinētes, bonis operibus inharent. Deinde ipſi Calendis Decēbris in ſeneſtute bona vir beatiffimus in pace quieuit, humatusq; eſt à diſcipulis ſuis in eccleſia beatorum martyrum Vincentij & Laurentij, vbi longè antè ſepulcrum B. Germano ipſe condiderat. Eo in loco meritis & precibus eius multi morbidigratiam ſanitatſ obtinent. Nam tertio die tranſlationis eius, ad ſepulcrum eius energumenus quidam, qui ſeipſum diſcerpebat, adductus eſt, & poſt triduum curatus, domum cum parentibus ſoſpes abceſſit, multisq; annis nobiſcum ſanus permanens, Dei ſe deuorum ſtudit exhibere cultorem. Deinde menſe Februario, die ſabbati cuiuſdam noſtræ eccleſiæ famuli vxor, quartana febre diuexata, ad eius monumentum veniens, vt in ſomno admonita erat, oransq; illic cum luminaribus & triduo excubans, meritis beati viri ſalutem impetrauit. Quarto etiam die cæci tres ad eius tumulum nobis adſpectantibus venēre, atque inde luce redintegrata incolumes abiēre. Multos alios diuerſis afflictoſ morbis ad eius ſepulcrum venire conſpeximus, eodemq; beati viri meritis ſanos inde recedere vidimus. Nimis autem prolixi erimus, ſi audita & viſa omnia referre velimus. Poſſunt ea, quæ diximus, ad fidem faciendam fidelibus ſufficere: & nunc obſecramus eundem beatiffimum patronum noſtrum, ſanctum Domnolum, vt pro ſuperioris vitæ peccatis noſtris Dei clementiam velit exorare, gratiamq; nobis ab illo impetrare, vt deinceps à malis nos abſtineamus: vt ſacroſanctæ Trinitati reconciliati, etſi eius gloriæ participes eſſe non meremur, ſaltem peccatorum remiſſionem adepti, ab impiorum conſortio ſeparemur: præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuut & glorificatur Deus per infinita ſecula ſeculorum, Amen.

Miracula
ad ſepulcrū
eius.

Author in-
uocat S.
Domnolū.

VITA S. VBALDI, EPISCOPI EVGVBINI ET
CONFESSORIS, EX DVOBVS EXEMPLARIBVS MS. ALTE-
*ro impreſſo, quòd in vtroque nonnulla deeſſent, quæ in altero habebantur, muta-
to ſtylo per F. L. ur. Surium deſcripta. Videntur autem hæc deſumpta
e Stephano Cremonenſi, qui huius ſancti viri vitam con-
ſcripſit, quam necdum potuimus
obtinere.*

BEATVS Vbalduſ Eugubij natus, nobiliſ quidem fuit ge-
nere, ſed nobilior vitæ & morum integritate. Cum etiam
num infantuluſ eſſet & in cunis vagiret, patre orbatuſ eſt:
ac deinde à patruo ſuo Vbaldo, cuiuſ nomen acceperat, vi-
ro religioſo, diſciplina ordinis eccleſiaſtici imbuenduſ tra-
dituſ eſt Priori eccleſiæ ſanctorum Mariani & Iacobi marty-
rum, quam aliuſ maiorem vocat: vbi literarum ſtudijs ap-
plicatuſ, diuinaſ ſcripturaſ didicit. Accedente inde maiori
ætate & maturiori iudicio, vt vidit ei긯 loci fratres parum
conuenienter viuere regulæ & inſtituto ſuo, ad eccleſiam S.
Secundi ſe contulit, atque illic aliquandiu honeſtiſſimè ver-
ſatuſ eſt. Videns autem beatæ memoriæ Ioanneſ * Grammaticuſ, Eugubina긯 ciuitatiſ
* Epico긯uſ adoleſcentiſ religioſam & benè moratam conuerſationem, ad ſuam ec-
cleſiam eum conatuſ eſt reuocare, paternaq; beneuolentia ei긯 vitæ grauitati con-
gratulans, crebrò illum apud ſe detinuit.

Maij 16.
Cap. 1.

S. Vbalduſ
puer diſcit
litteraſ.

Videtur hic
locuſ men-
doſuſ.

Cap. 2.

Non vult
ducere vxo-
rem poſt di-
catam Deo
virginitatē.

Porro quidam ex cognatiſ adoleſcentiſ, carnali permotuſ affectu, aliquando ſe-
cretò cum illo colloquens, cœpit eum ad contrahenduſ matrimoniuſ inuita-
re, Proh dolor, inquiens, parentum tuorum facultateſ conſanguinei tui ſibi uſur-
pant, tu verò nihil inde capiſ emolumentuſ. Igitur animuſ adijcias ad ducenduſ
vxorem, quæ nobilitati tuæ impar non ſit, atque ita poteris recuperare hæredita-
tem tuam. At vir Dei Theobalduſ huic conſultori reſpondit: Abſit, vt ego ſemel
Deo dicatæ virginitatiſ meæ iacturam faciam, & carniſ integritateſ atque mun-
ditiã libidine victuſ proſtituam. Quòd verò ad bona hæreditaria attinet, portio
mea Dominuſ eſt in terra viuentium, & parſ hæreditatiſ meæ eſt Deuſ meus.